

Certifikační osnovy

RED NOSES International

Umělecká organizace RED NOSES přináší humor a smích lidem, kteří je potřebují.

Už 25 let měníme k lepšímu životy pacientů, jejich rodin a zdravotnického personálu v bezpečí zdravotnických a pečovatelských zařízení v Evropě i za jejími hranicemi. RED NOSES International (RNI) vrací sílu a sebedůvěru zranitelným cílovým skupinám, jako jsou hospitalizované děti, klienti geriatrických středisek, pacienti rehabilitačních zařízení, dospívající s mentálními a kombinovanými hendikepy, uprchlíci a další lidé bez domova.

Klaun je hluboce lidská postava, která oslovuje diváka jazykem úlevy a naděje v situacích, kdy je těžké napojit se na vlastní pozitivní emoce.

RNI sídlí ve Vídni a je zastřešující organizací největší zdravotně-klaunské skupiny na světě.

Úvod k certifikaci

Zdravotní klauni se průběžně vzdělávají už od vzniku organizace v roce 2001. V roce 2016 začaly platit oficiální vzdělávací osnovy, které byly vypracovány mezinárodní pracovní skupinou a jsou závazné pro všechny organizace sdružené v Red Noses International (RNI). Vzdělávání je povinné a každý zdravotní klaun je musí splnit do pěti let od nástupu, načež je oficiálně certifikován. V loňském roce byly původní osnovy podrobeny revizi a následně vstoupila v platnost jejich nová podoba, která je k dispozici níže.

Vzdělávání klaunů nicméně nekončí ani získáním certifikátu. I po splnění předepsaných osnov mají Zdravotní klauni povinnou každoroční účast na vzdělávacích workshopech. Některé specializace – koučové, lektoři klaunských dílen, vedoucí seminářů pro zdravotnický personál, lékařské fakulty a zdravotnické školy – pokračují v navazujícím programu vzdělávání.

Osnovy – obsah

ODDÍL 01 Úvod (vstupní a orientační fáze)

[přednášky]

- 1.1 Klaunský étos v RNI
- 1.2 Étos a smysl práce v RNI
- 1.3 Struktury
- 1.4 Úvod do vybraných RNI programů a formátů
- 1.5 Zdravotně-klaunská teorie
- 1.6 Klaunské dějiny

ODDÍL 02 Umělecká studia

[praktické dílny]

- 2.1 Objevování klauna
- 2.2 Klaunské / komediální systémy
- 2.3 Klaunská partnerská práce
- 2.4 Klaunská práce v nemocnicích
- 2.5 Klaunská práce pro seniory
- 2.6 Nástroje

ODDÍL 03 Medicínský a klinický oddíl

[přednášky]

- 3.1 Úvod
- 3.2 Nemoce, symptomy a uzdravování
- 3.3 Nemoci ve stáří
- 3.4 Nemocniční zákroky

ODDÍL 04 Psychologie

[přednášky]

- 4.1 Psychologie v nemocnici
- 4.2 Vývojová psychologie
- 4.3 Psychologie, humor a zdravotní péče
- 4.4 Humor jako nástroj komunikace

ODDÍL 05 Sociologie

[přednášky]

- 5.1 Úvod
- 5.2 Kulturní paradigmaty a sociální identita
- 5.3 Struktury sociální a institucionální

ODDÍL 06 Komunikace

[přednášky]

- 6.1 Úvod
- 6.2 Kultura zpětné vazby
- 6.3 Externí komunikace

ODDÍL 07 Klaunská praxe

[terénní praxe]

- 7.1 Návštěvy v nemocnici
- 7.2 Koučinky

Osnovy

Přehled oddílů

Certifikační oddíl

O1

Úvod (vstupní a orientační fáze)

Důležitý úvodní oddíl, jehož cílem je základní porozumění étosu, smyslu a organizační struktuře RED NOSES INTERNATIONAL, stejně jako teoretické uchopení zdravotně-klaunské práce.

O1	MODUL	Obsah	Hodiny
1.1	Klaunský étos v RNI*	<ul style="list-style-type: none"> › Sebepojetí v klaunské práci › Etický kodex › Práva a povinnosti klauna › Filosofie klauna	1
1.2	Étos a smysl práce v RNI	<ul style="list-style-type: none"> › Mise, vize a filosofie RNI	1.5
1.3	Struktury	<ul style="list-style-type: none"> › Základní pochopení struktury partnerských organizací RNI a ústřední organizace	1.5
1.4	Úvod do vybraných RNI programů a formátů	<ul style="list-style-type: none"> › Geriatrický program › Kutálka › Cirkus Paciento › Emergency Smile	3
1.5	Zdravotně-klaunská teorie	<ul style="list-style-type: none"> › Nemocnice jako jeviště - pět úrovní spolupráce s personálem	2
1.6	Klaunské dějiny	<ul style="list-style-type: none"> › Dějiny klaunství včetně zdravotního	3
Písemná reflexe: Písemná reflexe se může vztahovat buď k jednotlivým modulům tohoto oddílu, nebo k oddílu jako celku.			
Celkem			12

Certifikační oddíl

Umělecká studia

Stěžejní část osnov – praktické dílny vedené akreditovanými odborníky. Konají se v hlavní vzdělávací platformě RNI – International School of Humour (ISH) ve Vídni a v podobě národních a regionálních workshopů.

02	MODUL	Obsah	Hodiny
2.1	Objevování klauna	<ul style="list-style-type: none"> › Objevování klauna › Nejmenší maska a kontakt s divákem › Klaunská existence a “vnitřní konflikt” › Práce na klaunské postavě › Fyzický projev (instinkty, emoce, vědomí vlastního těla) › Kostým a rekvizity 	85
2.2	Klaunské / komediální systémy	<ul style="list-style-type: none"> › Principy › Dramaturgie › Hra › Klaunská improvizace 	17
2.3	Klaunská partnerská práce	<ul style="list-style-type: none"> › Základy partnerské práce › Status › Klaunské dvojice 	42
2.4	Klaunská práce v nemocnicích	<ul style="list-style-type: none"> › Typické nemocniční situace › Hra s typickými nemocničními situacemi z pohledu klauna, pacienta, příbuzného a nemocničního personálu 	17
2.5	Klaunská práce pro seniory	<ul style="list-style-type: none"> › Rozdíly v klaunské práci pro děti a pro seniory › Uzpůsobení interakce specifickým potřebám publika (hendikepy atd.) 	17
2.6	Nástroje	<ul style="list-style-type: none"> › Zdokonalování dovedností › Integrace odborných dovedností do klaunské práce 	17

Certifikační oddíl

03

Medicínský a klinický oddíl

Pro práci v křehkém nemocničním kontextu je nezbytné porozumět prostředí a jeho pravidlům. Máme-li dosáhnout co nejlepšího napojení s pacientem, je třeba pochopit jeho stav. Tato část osnov je vyučována na národní úrovni a v národním jazyce.

03	MODUL	Obsah	Hodiny
3.1	Úvod	› Obecná pravidla chování v různých typech nemocnic – umělci v citlivém prostředí	1
3.2	Nemoci, symptomy a uzdravování	› Akutní onemocnění › Chronická onemocnění › Onkologie › Chirurgie › Duševní poruchy a onemocnění	6
3.3	Nemoci ve stáří	› Demence › Častá onemocnění (Parkinsonova choroba, mozková mrtvice, cukrovka, infarkt, rakovina, dekubity, zranění, artritida, revmatická onemocnění) › Paliativní péče	4
3.4	Nemocniční zákroky	› Předávání informací: ochrana údajů, důvěrné informace › Obecná hygienická pravidla pro zdravotní klauny › Hygienická pravidla pro projekty se zvláštním režimem (např. onkologická oddělení) › Hierarchie nemocničního personálu	6

Písemná reflexe: Písemná reflexe se může vztahovat buď k jednotlivým modulům tohoto oddílu, nebo k oddílu jako celku.

Certifikační oddíl

Psychologie

Vzdělávání v oblasti psychosociální je poskytováno na národní úrovni a v národním jazyce, aby bylo zajištěno co nejlepší pochopení látky. Cílem je prohloubit chápání reakcí a očekávání pacientů do té míry, která nám umožní zvolit co nejučinnější přístup.

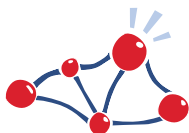
04 MODUL	Obsah	Hodiny
4.1 Psychologie v nemocnici	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Úvodní přednáška: obecná psychologie ➤ Psychologie v nemocnici: jak nemoc ovlivňuje psychologii dítěte, rodinné nastavení atd. ➤ Behaviorální a emoční dopady dlouhodobé hospitalizace ➤ Psychiatrie u dětí a mládeže: úvod 	4
4.2 Vývojová psychologie	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Psychický vývoj a změny, vývojová teorie (Erikson) ➤ Umírání (např. Kuebler-Ross) ➤ Validace / komunikace se seniory 	4
4.3 Psychologie, humor a zdravotní péče	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kognitivní vývoj a jeho vztah k humoru ➤ Vnímání humoru podle věku ➤ Druhy a variace humoru v návaznosti na zdravotní péči 	4
4.4 Humor jako nástroj komunikace	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Evoluční původ smíchu a jeho funkce ➤ Teorie humoru ➤ Účinky užívání humoru 	4

Písemná reflexe: Písemná reflexe se může vztahovat buď k jednotlivým modulům tohoto oddílu, nebo k oddílu jako celku.

Certifikační oddíl

05

Sociologie

Zdravotní klauni pracují na různých odděleních nemocnic a jiných institucí a s lidmi různých věkových kategorií. Smyslem tohoto oddílu je poskytnout specifické sociologické vědomosti potřebné k co nejprospěšnější klaunské práci v nemocničním prostředí. Tato část osnov navíc nabízí pohled na možnosti interakce s lidmi z různých kultur a etnik.

05	MODUL	Obsah	Hodiny
5.1	Úvod	<ul style="list-style-type: none"> › Sociologická témata › Jak se lidé organizují › Předpoklady, na kterých je vybudována společnost; sociologická imaginace	2
5.2	Kulturní paradigmatata a sociální identita	<ul style="list-style-type: none"> › Diverzita / různorodost (v klaunském týmu i z pohledu cílových skupin) › Klaun a gender › Klaunské stereotypy a společenské předsudky › Diskuse o roli klauna: dokážeme zahojit společenská traumata? › Průzkum klaunských “slepých skvrn” (kulturní tabu, dějinný rasismus, coulrofobie...)	6
5.3	Struktury sociální a institucionální	<ul style="list-style-type: none"> › “Klinický pohled”: vnímání zdraví a nemoci ve společnosti › Nemocnice jako herní pole: hierarchie / mocenská dynamika (debata a případové studie)	4

Písemná reflexe: Písemná reflexe se může vztahovat buď k jednotlivým modulům tohoto oddílu, nebo k oddílu jako celku.

Celkem

12

Certifikační oddíl

Komunikace

Dobrá komunikace je základním nástrojem pro udržení pevných pracovních vztahů na všech úrovních organizace. Tato část osnov se zaměřuje na různé komunikační dovednosti, které pomáhají sjednotit perspektivu uvnitř organizace.

06 MODUL	Obsah	Hodiny
6.1 Úvod	<ul style="list-style-type: none"> › Co je komunikace? Odkaz k sociologii: nelze nekomunikovat – Schultz-von-Thun, Paul Watzlawick › Jak komunikuje klaun? Odkaz k práci na objevování klauna: klaunské “rysy” 	2
6.2 Kultura zpětné vazby	<ul style="list-style-type: none"> › Jak poskytovat a přijímat kvalitní zpětnou vazbu (M. Rosenberg) › Návčik zpětné vazby a peer-review 	5
6.3 Externí komunikace	<ul style="list-style-type: none"> › Public relations Komunikace s novináři; storytelling pro média, komunikace se zdravotnickým personálem a rodiči jménem organizace › Fundraising/marketing Co dělají a proč; komunikace s dárci; řeč obrazů, barev a grafického designu 	3
Celkem		10

Certifikační oddíl

07

Klaunská praxe

Oddíl klaunské praxe zahrnuje praktický výkon práce v nemocnici. Jeho součástí jsou i čtyři koučky mezi návštěvami. Tento oddíl je zárukou, že zdravotní klauni splní základní objem praktické práce v nemocnicích - předpokládá se nicméně, že klauni během svého vzdělávání toto množství návštěv překročí.

07	MODUL	Obsah	Hodiny
7.1	Návštěvy v nemocnici	➤ 100 návštěv (cca 300 hodin)	300
7.2	Koučky	➤ 4 koučky	12
Celkem			312

“My, zdravotní klauni, nechodíme po červených kobercích a naši klauni nevystupují na jevišti – pracujeme a pomáháme ve velmi zranitelné oblasti lidských životů. Klauni z organizace RED NOSES čerpají vděk za svou práci z malých úspěchů, kdy se všechny divadelní múzy spojí a promění nemocniční návštěvu v nezapomenutelný zážitek a vzpomínku. Nečeká je za to sláva – dělají to z vděčnosti za mimořádné okamžiky, úsměvy, radost, která se jim vrací. Klauni z RED NOSES velmi dobře vědí, jak přistupovat ke zranitelným lidem, kterým se nedostává radosti.”

Giora Seeliger, RED NOSES International,
umělecké vedení

✔ **Praktické dílny:** Klauni mají povinnost zúčastnit se minimálně 195 hodin praktických workshopů, vyučovaných interními odborníky i mezinárodně uznávanými umělci. Na těchto tří až čtyřdenních dílnách se klauni zdokonalují v různých oblastech nutných pro implementaci klaunských programů RED NOSES. Po každé dílně klauni povinně vyplňují písemné hodnocení, případně píšou krátkou reflexi/zpětnou vazbu.

✔ **Terénní práce v nemocnicích a koučinky:** Kromě praktických dílen musí uchazeči absolvovat také minimálně 100 klaunských návštěv. Další podmínkou jsou čtyři návštěvy v přítomnosti kouče. Tato terénní práce se souhrnně označuje jako „Klaunská praxe“ a celkem zahrnuje zhruba 312 hodin.

✔ **Přednášky:** Neumělecké moduly jsou tvořeny různými přednáškami v podání mezinárodních odborníků na dané obory. Po absolvování vybraných modulů mají Zdravotní klauni povinnost odevzdat písemnou reflexi.

✔ **Povinná a doporučená četba:** Součástí přednášek je i seznam doporučené literatury – v rámci jediného semináře nelze předat všechny podstatné informace.

✔ **Volitelné:** Přidanou hodnotou pro klaunské vzdělávání a školení jsou také výměnné návštěvy – RNI nabízí přeshraniční výměnné programy, které jsou klaunům vřele doporučovány.

⊕ **Kromě splnění těchto osnov musí také každý Zdravotní klaun podepsat Etický kodex RED NOSES a soubor opatření k ochraně dětí a zranitelných osob (Safeguarding) RED NOSES, a být ochoten účastnit se pravidelných psychologických supervizí.**

Zdravotní klaun, o.p.s
Paříkova 355/7, 190 00 Praha 9
www.zdravotniklaun.cz

